

UDC 373.2.

DOI: 10.34671/SCH.BSR.2020.0404.0001

ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

© 2020

ResearcherID: L-3162-2018

ORCID: 0000-0001-5391-0719

Алексєенко-Лємовська Людмила Владиславівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
начальник відділу інституційного аудиту

*Управління Державної служби якості освіти у Київській області
(02000, Україна, Київ, вул. Ісаакяна, 18, e-mail: al-lem17@ukr.net)*

Анотація. Метою даної статті є вивчення проблеми формування методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти. У роботі обґрунтовано необхідність розробки та впровадження педагогічної моделі формування методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти, що потребує діагностики реального рівня сформованості цієї компетентності. Під професійною компетентністю розуміється комплексний ресурс особистості, який залежить від необхідного для цього набору професійних компетенцій. Включає в себе предметну (спеціальну), психолого-педагогічну, диференційовано-педагогічну, методичну, рефлексивну складові. Структура компетентності фахівця включає досвід (знання, вміння), орієнтацію (потреби, цінності, мотиви, ідеали), якість (здатність до синергетичних проявів, адаптація, масштабування та інтерпретація, саморозвиток, інтеграція, передача знань). Структура методичної компетентності як результат навчання майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти обумовлена тим, що її складовими є ключові, основні, спеціальні та частково професійні компетентності, кожна з яких має пізнавальний, діяльнісний та особистісний аспект. Методична компетентність розглядається як компонент професійно-педагогічної компетентності вихователів, що співвідносяться як загальне та часткове відповідно. У статті описано процес експериментальної діагностики рівня сформованості методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти. Розглядаються теоретичні аспекти рівнів педагогічної освіти, критерії та показники їх визначення. На основі теоретичного дослідження проблеми визначення рівня особистісної освіти у дослідженні була розроблена система критеріїв та показників формування методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти, реалізована їх детальна характеристика. На основі системи критеріїв та показників у статті охарактеризовано та визначено рівні сформованості досліджуваних професійно значущих якостей вихователів закладів дошкільної освіти за допомогою використання діагностичних засобів.

Ключові слова: вихователь закладу дошкільної освіти, методична компетентність, компетентнісний підхід, метод формування методичної компетентності, педагогічна модель, педагогічна діагностика, рівні, критерії, показники.

OF DETERMINING THE LEVEL OF FORMATION OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATION

© 2020

Aleksienko-Lemovska Lyudmila Vladislavivna, Candidate of Pedagogic Sciences,
associate professor, Head of the institutional audit department

*Department of the State Service for Education Quality in Kyiv Region
(02000, Ukraine, Kyiv, Isaakyana Street, 18, e-mail: al-lem17@ukr.net)*

Abstract. The purpose of this article is to study the problem of formation of methodical competence of teachers of preschool educational institutions. The paper substantiates the need for the development and implementation of a pedagogical model of formation of methodical competence of teachers of preschool education, which requires the diagnosis of the real level of formation of this competence. The article describes the process of experimental diagnostics of the level of formation of methodical competence of teachers of preschool education. Content of professional competence of a pedagogue of one or another major is determined by qualification characteristics. It constitutes a normative model of a pedagogue's competence, reflecting theoretically substantiated professional knowledge, abilities, skills. A qualification characteristics is in fact a compilation of generic requirements to a pedagogue at the level of his/her theoretical and practical experience. By conditional separation of professional competence from other personal transformations we mean that acquisition of knowledge is not a goal in itself but a very important condition for production of «knowledge in action», i.e. abilities and skills as a main criterion of a professional readiness. Understanding the essence of pedagogical abilities allows to understand their internal structure, i.e. an interdependent connection between actions (components of abilities) as relatively individual personal abilities. The structure of methodical competence as the result of the training of future educators of pre-school institutions is due to its components being the key, basic, special and partly professional competencies, each of which has a cognitive, activity and personal aspect. The paper deals with the theoretical aspects of the levels of pedagogical education, criteria and indicators of their definition. On the basis of this theoretical study of the problem of determining the level of personal education in the study was developed a system of criteria and indicators of formation of methodical competence of teachers of preschool education, and implemented their detailed characteristics. On the basis of this system of criteria and indicators in the article characterized and determined the levels of formation of the studied professionally significant quality of teachers through the use of diagnostic tools.

Keywords: teacher of preschool education, methodical competence, competence approach, method of formation of methodical competence, pedagogical model, pedagogical diagnostics, levels, criteria, indicators.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СОСТОЯНИЯ РАЗВИТИЯ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

© 2020

Алексєенко-Лємовская Людмила Владиславовна, кандидат педагогических наук, доцент,
начальник отдела институционального аудита

*Управление Государственной службы качества образования в Киевской области
(02000, Украина, Киев, ул. Исаакяна, 18, e-mail: al-lem17@ukr.net)*

Аннотация. Целью данной статьи является изучение проблемы формирования методической компетентности воспитателей учреждений дошкольного образования. В работе обоснована необходимость разработки и внедрения педагогической модели формирования методической компетентности воспитателей учреждений дошкольного образования. В статье описано процесс экспериментальной диагностики уровня сформованости методической компетентности воспитателей учреждений дошкольного образования. Рассмотрены теоретические аспекты уровней педагогического образования, критерии и показатели их определения. На основе теоретического исследования проблемы определения уровня личностного образования в исследовании была разработана система критериев и показателей формирования методической компетентности воспитателей учреждений дошкольного образования, реализована их детальная характеристика. На основе системы критериев и показателей в статье охарактеризовано и определено уровни сформованости исследуемых профессионально значимых качеств воспитателей учреждений дошкольного образования с помощью использования диагностических средств.

разования, что требует диагностики реального уровня сформированности данной компетентности. Под профессиональной компетентностью понимается комплексный ресурс личности, который зависит от необходимого для этого набора профессиональных компетенций. Включает в себя предметную (специальную), психолого-педагогическую, дифференцированно-педагогическую, методическую, рефлексивную составляющие. Структура компетентности специалиста включает опыт (знания, умения), ориентацию (потребности, ценности, мотивы, идеалы), качество (способность к синергетическим проявлениям, адаптацию, масштабирование и интерпретацию, саморазвитие, интеграцию, передачу знаний). Структура методической компетентности как результат обучения воспитателей учреждений дошкольного образования обусловлена тем, что ее составляющими являются ключевые, основные, специальные и частично профессиональные компетентности, каждая из которых имеет познавательный, деятельностный и личностный аспект. Методическая компетентность рассматривается как компонент профессионально-педагогической компетентности воспитателей, соотносясь как общее и частичное соответственно. В статье описан процесс экспериментальной диагностики уровня сформированности методической компетентности воспитателей учреждений дошкольного образования. Рассматриваются теоретические аспекты уровней педагогического образования, критерии и показатели их определения. На основе теоретического исследования проблемы определения уровня личностного образования в исследовании была разработана система критериев и показателей формирования методической компетентности воспитателей учреждений дошкольного образования, их подробная характеристика реализации. На основе определенной системы критериев и показателей в статье охарактеризованы и определены уровни сформированности исследуемых профессионально значимых качеств воспитателей учреждений дошкольного образования посредством использования диагностических средств.

Ключевые слова: воспитатель заведения дошкольного образования, методическая компетентность, компетентностный подход, метод формирования методической компетентности, педагогическая модель, педагогическая диагностика, уровне, критерии, показатели.

ВВЕДЕННЯ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасному світі змінюється роль педагога закладу освіти, розширюється коло його особистої відповідальності. Сучасному фахівцю галузі освіти, зокрема, вихователю закладу дошкільної освіти, необхідно вміти працювати в команді, спільно планувати освітню діяльність, працювати у віртуальному середовищі та відкритому освітньому просторі, відстежувати й направляти розвиток індивідуальних успіхів здобувачів освіти, організувати проектну діяльність і брати участь в проєктах, надавати професійні консультації батькам вихованців, інтегрувати дітей зі спеціальними освітніми потребами. Педагогу закладу освіти необхідно вміти організувати діяльність дітей в інноваційній освітньому середовищі. В рамках сучасної освітньої парадигми мета освіти – розвиток особистості, розкриття і розвиток її задатків. Компетентнісна модель освіти розробляється такими дослідниками, як В. А. Адольф [1], Т. Н. Гуцшина [2], Р. Едвардс [3], М. О. Князян [4], Н. В. Кузьміна [5], Я. Пітерс [6], О. В. Савченко [7], Н. Шармад [8], та ін. [9-11].

Методична компетентність є однією з важливих складових професійної діяльності вихователів закладів дошкільної освіти. Підвищення рівня сформованості даної компетентності передбачає розробку і впровадження педагогічної моделі розвитку методичної компетенції вихователів закладів дошкільної освіти. Розробка дійсно ефективної педагогічної моделі вимагає вивчення реального рівня сформованості методичної компетентності педагогів дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких розглядалися аспекти цієї проблеми і на яких обґрунтовується автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Формування методичної компетентності вивчається в психолого-педагогічній науці з різних позицій, зокрема й на основі діяльнісного підходу, що передбачає єдність особистості, свідомості та діяльності, взаємозв'язку діяльності та спілкування. Науковці по-різному тлумачать сутність компетентнісного підходу. Поняття професійної компетентності педагога, як зазначає Р. Едвардс, виражає єдність його теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності і характеризує його професіоналізм. У зв'язку з цим, професійна компетентність визначається рівнем прояву професійної готовності до реалізації професійної діяльності [3]. М. О. Князян визначає ключові компетентності для спеціаліста будь-якого фаху: науково-пізнавальна, професійна, комунікативна, полікультурна, соціальна, інформаційно-технологічна та компетент-

ність саморозвитку [4]. Я. Пітерс наголошує на значенні постійного професійного розвитку та рефлексивного аналізу практичної діяльності, адже якість освітніх послуг пов'язана з професійними та компетентними фахівцями галузі освіти [6]. За О. В. Савченко, загальною ідеєю компетентнісного підходу є компетентнісно-орієнтована освіта, спрямована на комплексне засвоєння знань і способів практичної діяльності, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях життєдіяльності [7]. Н. Шармад наголошує, що для придбання професіоналізму потрібні відповідні здібності, бажання і характер, готовність постійно вчитися і вдосконалювати свою майстерність при запровадженні компетентної системи професійної освіти з врахуванням теоретичних ідей і практичної діяльності [8].

Таким чином, в контексті педагогічної діяльності методична компетентність розглядається як один з основних елементів професійної компетентності педагога, здатність розпізнавати і вирішувати методичні завдання, проблеми, що виникають в ході педагогічної діяльності.

Але, незважаючи на наукові розвідки, проблема розвитку методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти залишається актуальною та потребує подальшого дослідження й обґрунтування.

МЕТОДОЛОГІЯ

Формування цілей статті. Метою даного дослідження є розробка підходів визначення стану розвитку методичної компетенції вихователів закладів дошкільної освіти.

Постановка завдання. Відповідно до методики реалізації педагогічної діагностики визначити критерії та показники, охарактеризувати рівні розвитку методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти та проаналізувати проведену експериментальну діагностику рівня розвитку методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти.

Методи, методики та технології, що використовувалися. Методологічна основа дослідження розроблена на основі врахування положень компетентнісного, середовищного, системно-діяльнісного підходів. Реалізація мети і завдань дослідження передбачала звернення до наступних універсальних методів наукового пізнання: аналіз, синтез, моделювання, узагальнення; теоретичних методів: ідеалізація, проєктування; емпіричних методів: спостереження, тестування, анкетування, педагогічна діагностика, педагогічний експеримент.

РЕЗУЛЬТАТИ

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В структурі професійно-педагогічної компетентності вихователя провідна роль належить методичній компе-

тентності, оскільки її сформованість дозволяє вирішувати професійні завдання в процесі реалізації цілей освіти, виховання і розвитку дітей. Методичну компетентність визначають як сформовану на базовому рівні здатність і готовність до проектування і здійснення освітнього процесу, а також до рефлексії власної педагогічної діяльності. Зміст методичної компетентності визначається структурою провідної діяльності педагога, що дозволяє говорити про неї як про функціональний компонент. Адже, основними завданнями організації методичної роботи в закладі дошкільної освіти є: підвищення професійного і культурного рівня педагогів; вдосконалення методів і стилів взаємодії з дітьми на принципах гуманізації та демократизації; вдосконалення вмінь та навичок вихователів щодо організації творчої, дослідницької, самостійної діяльності дітей; формування вмінь та навичок аналізу педагогом освітнього процесу в цілому та самоаналізу своєї праці; залучення вихователів до дослідницької діяльності на основі інноваційних методик [12].

Говорячи про проблему визначення рівня методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти, необхідно уточнити значення аналізованого поняття. В даному дослідженні поняття «рівень» будемо розглядати як ступінь, величину розвитку певного педагогічного явища, факт його диференціювання або класифікації [13]. У педагогічній науці рівень сформованості певного особистісного утворення визначають по ряду критеріїв як оптимальних зразків для порівняння з реальними явищами.

В рамках даного дослідження критерій, слідом за З. А. Мендубаевой, будемо розглядати як ідеальний зразок, що виражає вищий, найдосконаліший рівень досліджуваного явища. Шляхом порівняння з критерієм реальних явищ, можна встановити ступінь їх відповідності, наближення до норми, ідеалу [14].

Для визначення рівня сформованості методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти нами були відібрані такі об'єктивні (відповідно до класифікації критеріїв А. К. Маркової) [15] критерії:

- мотиваційний;
- когнітивний;
- технологічний;
- рефлексивний.

Вибір мотиваційного критерію обумовлений наявністю мотивації до методичної роботи, здібностей і готовності до творчої самореалізації педагога в методичній і педагогічній діяльності.

Вибір когнітивного критерію обумовлений необхідністю відображення в професійній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти системного рівня функціонування методологічних, методичних і дослідницьких знань, здатність актуалізувати їх у разі потреби.

Технологічний критерій обраний, виходячи з необхідності сформованості у вихователів закладів дошкільної освіти професійно-методичних умінь, навичок педагога в області методики, здатності до оптимального поєднання методів професійної педагогічної діяльності, власного результативного професійного досвіду методичної роботи вихователів закладів дошкільної освіти.

Вибір рефлексивного критерію пов'язаний з необхідністю аналізувати власну діяльність з метою самовдосконалення.

Необхідною складовою професіоналізму людини є професійна компетентність. Сучасні підходи і трактування професійної компетентності досить різні. Переважають визначення професійної компетентності як «поглибленого знання», «стану адекватного виконання завдання», «здібності до актуального виконання діяльності». Професійна компетентність визначається рівнем прояву професійної готовності до реалізації професійної діяльності.

Стан розвитку або рівень критерію фіксують показники, які представляють собою явища або події, за якими можна судити про динаміку певного процесу [16].

Застосування показників дозволяє оцінити якість і рівень сформованості певного особистісного утворення.

Так, до кожного із зазначених критеріїв у рамках дослідження були відібрані відповідні показники, що дозволяють визначити відповідність рівня сформованості того чи іншого особистісного освіти в структурі методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти.

Показниками мотиваційного критерію були:

- стійка мотивація і інтерес до методичної роботи;
- готовність до творчої самореалізації в методичній діяльності.

Показниками когнітивного критерію були:

- поінформованість про форми, методи, прийоми методичної роботи;
- знання сучасних технологій методичної роботи в закладі дошкільної освіти.

Показниками технологічного критерію були:

- наявність професійно-методичних умінь і навичок;
- здатність до оптимального поєднання методів професійної педагогічної діяльності.

Показниками рефлексивного критерію були:

- рівень сформованості методичної рефлексії;
- здатність до самоаналізу і самооцінки.

Виходячи з певних критеріїв і показників, охарактеризовано рівні розвитку методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти:

- допустимий;
- продуктивний;
- творчий.

Творчий рівень розвитку методичної компетентності характеризувався стійкою мотивацією та інтересом до методичної роботи; готовністю до творчої самореалізації в методичній діяльності; обізнаністю щодо форм, методів, прийомів методичної роботи; знанням сучасних технологій методичної роботи в закладі дошкільної освіти; наявністю професійно-методичних умінь і навичок; здатністю до оптимального поєднання методів професійної педагогічної діяльності; достатнім рівнем сформованості методичної рефлексії; здатністю до самоаналізу і самооцінки.

Для продуктивного рівня розвитку методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти властиві стійка мотивація і інтерес до методичної роботи, обізнаність щодо форм, методів, прийомів методичної роботи; знання сучасних технологій методичної роботи в закладі дошкільної освіти; наявність професійно-методичних умінь і навичок; здатність до самоаналізу і самооцінки. У той же час респонденти даного рівня не завжди готові до творчої самореалізації в методичній діяльності; були здатні до оптимального поєднання методів професійної педагогічної діяльності. Рівень сформованості методичної рефлексії у них був недостатнім.

Базовий рівень розвитку методичної компетентності був притаманний вихователям вихователів закладів дошкільної освіти, обізнаним з формами, методами і прийомами методичної роботи; з сучасними технологіями методичної роботи в закладі дошкільної освіти [17]. У них були сформовані професійно-методичні вміння і навички. У той же час їх мотивація і інтерес до методичної роботи були фрагментарними. Вони не були готові до творчої самореалізації в методичній діяльності, оптимальне поєднання методів професійної педагогічної діяльності, самоаналізу, самооцінки. Рівень сформованості методичної рефлексії в них був низьким.

На основі визначених критеріїв, показників і рівнів відбулася первинна діагностика рівня сформованості методичних компетентностей вихователів закладів дошкільної освіти. Респонденти дослідження: вихователів закладів дошкільної освіти, об'єднані в дві групи: експериментальну (ЕГ – 24 людини) і контрольну (КГ – 18 осіб).

Кожен з показників перевірявся за допомогою діа-

гностичних методик обстеження. Показники мотиваційного критерію досліджувалися на основі застосування методу анкетування. Показники когнітивного критерію перевірялися за методикою аналізу здібностей вихователів закладів дошкільної освіти складати основну методичну документацію, зокрема – план методичної роботи на рік, а також за методикою «Сучасні технології методичної роботи». Показники технологічного критерію перевірялися на основі застосування методу тестування і методики «Створення та аналіз ситуацій». Показники рефлексивного критерію визначалися на основі Методики визначення рівня сформованості педагогічної рефлексії О. В. Калашникової, Методики дослідження самооцінки за методом Дембо-Рубінштейн (в модифікації П. В. Яншина) [18]. Кількісні результати виконання завдань за всіма критеріями відображені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Рівні розвитку методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти (у %)*

Рівні	Мотиваційний критерій	Когнітивний критерій	Технологічний критерій	Рефлексивний критерій	Загальний рівень
Базовий	39,2	41	45,6	48,1	43,5
Продуктивний	52,8	51,5	48,3	48,2	50,2
Теоричний	8	7,5	6,1	3,7	6,3
Контрольна група					
Базовий	40	41,7	46,1	48,1	44
Продуктивний	52,1	50,8	48	48,1	50
Теоричний	7,9	7,5	5,9	3,8	6

* Складено автором.

Резюмуючи вищевикладене, укладемо, що аналіз результатів первинного діагностичного обстеження показав, що у переважній більшості респондентів зафіксовано продуктивний (50,2 % в експериментальній і 50 % в контрольній групі) і базовий (43,5 % в експериментальній і 44 % в контрольній групі) рівні розвитку методичної компетентності. Тільки 6,3 % респондентів експериментальної і 6 % – контрольної груп перебували на творчому рівні.

Основні результати в межах компетентнісного підходу фіксуються через набір ключових (базових) освітніх компетенцій, саме вони задають основний орієнтир вибору предметного змісту й умов організації основних видів діяльності, що дозволяють оволодіти соціальним досвідом, одержати навички практичної діяльності [19].

Порівняння отриманих результатів з результатами у інших дослідженнях. У розробленій структурно-функціональній моделі розвитку методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти побудовано на основі розвитку методичної готовності та особистісних якостей вихователя. Зміст компонентів методичної компетентності розглядається в системі трьох компонентів: науково-теоретичного, практичного, особистісного.

ВИСНОВКИ

Висновки дослідження. Таким чином, відповідно до методики реалізації педагогічної діагностики, були визначені критерії: мотиваційний (наявність мотивації до методичної роботи, здібностей і готовності до творчої самореалізації), когнітивний (відображення в професійній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти системного рівня функціонування методологічних, методичних і дослідницьких знань, здатність актуалізувати їх у разі потреби), технологічний (сформованість у вихователів закладів дошкільної освіти професійно-методичних умінь, навичок педагога в області методики, здатності до оптимального поєднання методів професійної педагогічної діяльності, власного результативного професійного досвіду методичної роботи вихователів закладів дошкільної освіти) та рефлексивний (пов'язаний з необхідністю аналізувати власну діяльність з метою самовдосконалення). Визначено показники до кожного критерію: стійка мотивація та інтерес до методичної роботи; здібності та готовність до творчої самореалізації педагога в методичній і педагогічній діяльності (мотиваційний критерій); поінформованість про форми, методи, прийоми методичної роботи; знання сучасних технологій ме-

тодичної роботи в закладі дошкільної освіти (когнітивний критерій); наявність професійно-методичних умінь і навичок, здатність до оптимального поєднання методів професійної педагогічної діяльності (технологічний критерій); рівень сформованості методичної рефлексії; здатність до самоаналізу і самооцінки (рефлексивний критерій).

Виходячи з визначених критеріїв і показників, охарактеризовано рівні розвитку методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти: допустимий; продуктивний; творчий.

Отримані результати свідчать про необхідність проведення систематичної цілеспрямованої роботи з розвитку методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти.

Перспективи подальших досліджень цього напрямку. Предметом подальших наукових досліджень є впровадження педагогічної моделі формування методичної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти та реалізації повторної діагностики рівня сформованості компонентів аналізованої компетентності педагогів дошкільної освіти з застосуванням розробленого і опісаного в даній статті діагностичного інструментарію.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адольф В. А. Обновление процесса подготовки педагогов на основе моделирования профессиональной деятельности. Красноярск. 2005.
2. Гуцина Т. Н. Формирование методической компетентности педагогических работников дополнительного образования детей в процессе повышения квалификации. Ярославль. 2001.
3. Edwards R., Nicoll K. Expertise, competence and reflection in the rhetoric of professional development. *British Educational Research Journal*. 2013. № 2. P. 115–131.
4. Князян М. О. Компетентнісна модель професійної підготовки майбутніх фахівців. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2013. Вип. 33. С. 59–67.
5. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. *Высшая школа*. 1990.
6. Peeters J., Bushati M., Sharmahd N. Towards continuous professional development: Experiencing group reflection to analyse practice. *European Journal of Education*. 2018. № 53 (1). P. 58–65.
7. Савченко О. П. Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі. *Педагогіка і наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. 2010. № 3. С. 16–23.
8. Sharmahd N., Budginaitė I., Peeters J. Professionalisation of Childcare Assistants in Early Childhood Education and Care. *Pathways towards Qualification*. 2016.
9. Жукова О. А. Дидактична система формування соціальної компетентності: сутність, структура, особливості реалізації. *Revista științifică progresivă*. 2018. № 1. С. 38–41.
10. Скрипник Н. І. Сутність і основні характеристики мовленнєвої компетентності майбутніх учителів української мови. *Jurnalul Umanitar Modern*. 2019. № 1. С. 35–37.
11. Braslavskaya O.V., Maksutov A.A. Development of social competence of schools as a modernization module of modern education. *Humanitarian Balkan Research*. 2019. Т. 3. № 2 (4). С. 8–11.
12. Aleksieienko-Lemovska L. Organization of methodological activities as a factor of preschool teachers' professional development. *Scientific Vector of the Balkans*. 2019. Т. 3. № 4(6). P. 5–9.
13. Бабанский Ю. К. Педагогический эксперимент. *Введение в научное исследование по педагогике*. Под ред. В. И. Журавлева. М. 1988. 237 с.
14. Мендубаева З. А. Педагогическая диагностика. *Критерии и показатели экспертизы учебной книги. Молодой ученый*. 2012. № 7. С. 291–299.
15. Маркова А. К. Формирование мотивации учения: книга для учителя. А. К. Маркова, Т. А. Матис, А. Б. Орлов. Москва: Просвещение. 1990. 192 с.
16. Семенова Е. А. Критерии и уровни сформированности у студентов технических специальностей вуза информационно-технологической компетентности. *Наука о человеке: гуманитарные исследования*. 2016. № 2. С. 118–123.
17. Соломенникова О. А. Профессиональная компетентность воспитателя дошкольного образовательного учреждения. *Педагогическое образование и наука*. 2007. № 3. С. 4–5.
18. Яншин П. В. Исследование самооценки по Дембо-Рубинштейн с элементами клинической беседы. *Практикум по клинической психологии. Методы исследования личности*. СПб. 2004. 336 с.
19. Aleksieienko-Lemovska L. Diagnostics of Methodological Competence Development of Preschool Teachers. *Scientific and Technical Revolution Yesterday Today and Tomorrow*. 2020. P. 731–739.

The article was received by the editors 08.09.2020
 The article was accepted for publication 27.11.2020